

POSTANOWIENIE

Dnia 19 listopada 2019 roku

Sąd Rejonowy w Zgierzu, I Wydział Cywilny w składzie następującym:

Przewodnicząca: Sędzia Ewelina Iwanowicz

Protokolant: Justyna Umińska

po rozpoznaniu w dniu 22 października 2019 roku w Zgierzu na rozprawie sprawy

z wniosku Ł. M.

z udziałem T. L.

o podział majątku wspólnego

postanawia:

1. ustalić, iż w skład majątku wspólnego byłych małżonków Ł. M. (uprzednio L.) i T. L. wchodzi:
 - a. spółdzielcze lokatorskie prawo do lokalu mieszkalnego numer (...) położonego w A. przy ulicy (...) i związany z nim wkład mieszkaniowy, należące do zasobów Spółdzielni Mieszkaniowej w A. o wartości 201.000,00 (dwieście jeden tysięcy) złotych;
 - b. segment pokojowy,
 - c. komplet wypoczynkowy składający się z kanapy i dwóch foteli,
 - d. ława,
 - e. wersalka,
 - f. komplet składający się z szafy i dwóch komód,
 - g. pralka,
 - h. lodówka,
 - i. piecyk gazowy,
 - j. samochód marki D. o wartości 2.500,00 (dwa tysiące pięćset) złotych;
2. ustalić nierówne udziały w majątku wspólnym byłych małżonków Ł. M. (uprzednio L.) i T. L. w ten sposób, że udział Ł. M. (uprzednio L.) wynosi 6/10 (sześć dziesiątych) części, a T. L. wynosi 4/10 (cztery dziesiąte) części;
3. oddalić wniosek Ł. M. o ustalenie nierównych udziałów w pozostałym zakresie;
4. ustalić, iż T. L. poniósł nakład z majątku osobistego w postaci wkładu mieszkaniowego na majątek wspólny w postaci spółdzielczego lokatorskiego prawa do lokalu mieszkalnego numer (...) położonego w A. przy ulicy (...), należącego do zasobów Spółdzielni Mieszkaniowej w A. w wysokości 20.100,00 (dwadzieścia tysięcy sto) złotych;

5. dokonać podziału majątku wspólnego byłych małżonków Ł. M. (uprzednio L.) i T. L. w ten sposób, że:
 - a. składniki majątku opisane w punktach 1.a., 1.e., 1.f., 1.g., 1.h., 1.i., 1.j. niniejszego postanowienia przyznać na wyłączność Ł. M.,
 - b. składniki opisane z punktach 1.b., 1.c., 1.d. niniejszego postanowienia przyznać na wyłączność T. L.;
6. zasądzić od Ł. M. na rzecz T. L. tytułem dopłaty do jego udziału w majątku wspólnym, z uwzględnieniem nakładu z majątku osobistego T. L. na majątek wspólny, kwotę 93.460,00 (dziewięćdziesiąt trzy tysiące czterysta sześćdziesiąt) złotych płatną w terminie 6 miesięcy od daty uprawomocnienia się orzeczenia wraz z odsetkami ustawowymi za opóźnienie w razie uchybienia terminowi płatności;
7. oddalić wniosek Ł. M. o rozłożenie zasądzonej w punkcie 6 należności na raty;
8. przyznać adwokat M. J. ze Skarbu Państwa – Sądu Rejonowego w Zgierzu kwotę 4.428,00 (cztery tysiące czterysta dwadzieścia osiem) złotych, w tym należny podatek od towarów i usług, tytułem wynagrodzenia za pomoc prawną udzieloną wnioskodawczyni z urzędu;
9. przyznać adwokat G. S. ze Skarbu Państwa – Sądu Rejonowego w Zgierzu kwotę 4.428,00 (cztery tysiące czterysta dwadzieścia osiem) złotych, w tym należny podatek od towarów i usług, tytułem wynagrodzenia za pomoc prawną udzieloną uczestnikowi z urzędu;
10. nie obciążać uczestników postępowania obowiązkiem zwrotu nieuiszczonych kosztów sądowych;
11. ustalić, iż w pozostałej części uczestnicy postępowania ponoszą we własnym zakresie koszty związane ze swoim udziałem w sprawie.

Sygn. akt I Ns 675/17

UZASADNIENIE

W dniu 10 lipca 2017 r. Ł. M. wystąpiła o podział majątku wspólnego wnioskodawczyni i jej byłego męża T. L.. Wniosła o ustalenie nierównych udziałów w majątku wspólnym byłych małżonków w ten sposób, że udział Ł. M. wynosi 9/10 a T. L. 1/10, o ustalenie, iż w skład ich majątku wspólnego wchodzi spółdzielcze lokatorskie prawo do lokalu położonego w A. przy

ul. (...) oraz dokonanie podziału majątku wspólnego w ten sposób, że lokatorskie prawo do lokalu mieszkalnego przyznać na wyłączną własność wnioskodawczyni. W uzasadnieniu wniosku Ł. M. wskazała, że uczestnik w przeważającej części małżeństwa nie posiadał stałej pracy, trwonił pieniądze na alkohol. W 2014 r. została z nim rozwiązana ostatnia umowa o pracę i nie podjął innego zatrudnienia. Wówczas zaczął zaciągać samodzielnie pożyczki bez zgody i wiedzy wnioskodawczyni i całkowicie zaprzestał przyczyniać się do zaspokajania potrzeb rodziny. Ponadto uczestnik wielokrotnie dopuszczał się przemocy fizycznej i psychicznej względem członków rodziny. Nadto, orzeczono rozwód z wyłącznej winy uczestnika.

(wniosek – k. 2-4v)

Postanowieniem z dnia 31 marca 2017 r. wydanym w sprawie o sygn. akt I Co 326/17 Sąd Rejonowy w Zgierzu zwolnił Ł. M. w całości od kosztów sądowych w sprawie o podział majątku i ustanowił dla niej w tej sprawie pełnomocnika z urzędu.

(postanowienie – k. 6 załączonych akt I Co 326/17)

Postanowieniem z dnia 20 grudnia 2017 r. ustanowiono dla T. L. adwokata z urzędu.

(postanowienie – k. 25)

Uczestnik przyłączył się co do zasady do wniosku o podział majątku. Wniósł o ustalenie, że udziały byłych małżonków w majątku wspólnym są równe oraz, iż w skład majątku wspólnego, poza lokalem mieszkalnym, wchodzi: segment pokojowy, komplet wypoczynkowy składający się z kanapy i dwóch foteli, ława, wersalka, komplet składający się z szafy i dwóch komód, pralka, lodówka, piecyk gazowy i samochód osobowy marki D.. Uczestnik wniósł o dokonanie podziału majątku poprzez przyznanie na wyłączną własność wnioskodawczyni spółdzielczego lokatorskiego prawa do lokalu oraz ruchomości: wersalki, kompletu składającego się z szafy i dwóch komód, pralki, lodówki, piecyka gazowego i samochodu osobowego marki D., a na własność uczestnika pozostałych ruchomości i zasądzenie od wnioskodawczyni na rzecz uczestnika spłaty stosownie do udziałów. Uczestnik wniósł o rozliczenie nakładu ze swojego majątku osobistego na majątek wspólny w postaci darowizny wkładu mieszkaniowego dokonanej przez ojca uczestnika na jego rzecz. Podniósł, że przyczyniał się do powstania majątku wspólnego, do 2014 r. świadczył pracę, a opłaty za mieszkanie pokrywane były z jego wynagrodzenia za pracę, później podejmował prace dorywcze. Dodał, iż nie został skazany za znęcanie się nad rodziną. Poza tym, za ważny powód ustalenia nierównych udziałów nie może zostać uznana, stwierdzona w wyroku rozwodowym, wina rozkładu pożycia obciążająca jednego z małżonków.

(odповідь na wniosek – k. 31-33)

Na terminie rozprawy w dniu 28 marca 2019 r. strony wskazały, iż porozumiały się co do podziału ruchomości, poza samochodem, w ten sposób, że ruchomości: segment pokojowy, komplet wypoczynkowy składający się z kanapy i dwóch foteli oraz ława zostaną przyznane uczestnikowi, zaś reszta ruchomości wnioskodawczyni. Strony przyjęły, że ruchomości przyznane na rzecz każdej z nich są tej samej wartości.

(protokół rozprawy – k. 131)

Na ostatnim terminie rozprawy w dniu 22 października 2019 r. wnioskodawczyni podtrzymała stanowisko, iż samochód stanowi jej majątek osobisty, a na wypadek uznania, iż wchodzi on do majątku wspólnego stron, wniosła o przyznanie go uczestnikowi, zaś uczestnik wniósł o jego przyznanie wnioskodawczyni. Pełnomocnik uczestnika wniósł o ustalenie pełnej wartości mieszkania, bez pomniejszenia o kwotę stanowiącą w opinii biegłego koszty przekształcenia w prawo własności, ponieważ wnioskodawczyni tych kosztów nie poniosła. Pełnomocnik wnioskodawczyni wniósł o rozłożenie spłaty należnej od wnioskodawczyni na rzecz uczestnika na raty. Wnioskodawczyni oświadczyła, iż jest w stanie płacić po 500 zł miesięcznie. Pełnomocnicy stron wystąpili o przyznanie kosztów pomocy prawnej udzielonej stronom z urzędu, oświadczając, iż nie zostały one uiszczone w całości ani w części.

(protokół rozprawy – k. 145 i k. 146)

Sąd Rejonowy ustalił następujący stan faktyczny:

W dniu 11 czerwca 1988 r. Ł. M. i T. L. zawarli związek małżeński.

(bezsporne)

W 1991 r. ojciec uczestnika A. L. uzyskał przydział spółdzielczego lokatorskiego prawa do lokalu mieszkalnego nr (...) przy ul. (...)

w A.. W lokalu tym zamieszkali wraz z nim jego żona oraz syn T. L. z żoną. 28 października 1991 r. T. L. złożył deklarację przystąpienia

do Spółdzielni Mieszkaniowej w A. oraz złożył wniosek o przepisanie na niego przydziału przyznanego ojcu.

(kopia deklaracji – k. 156, kopia podania – k. 158, kopia wniosku o przydział – k. 159-160v)

24 kwietnia 1992 r. A. L. darował synowi T. L. pełny pieniężny wkład mieszkaniowy wpłacony do Spółdzielni Mieszkaniowej w A. wymagany do otrzymania mieszkania w A. przy ul. (...). Umowa została zgłoszona do urzędu skarbowego.

(kopia umowy – k. 157-157v)

Wkład mieszkaniowy wynosił 10 % wartości lokalu. Całość wymaganego wkładu uiścił ojciec uczestnika.

(bezsporne, a ponadto przesłuchanie wnioskodawczyni – k. 147 00:15:05 w zw. z k. 54 wyjaśnień informacyjnych 00:07:15-00:35:01, 00:15:05-00:32:58, przesłuchanie uczestnika – k. 147 00:32:58 w zw. z k. 54 wyjaśnień informacyjnych 00:35:01-00:57:38)

W dniu 8 czerwca 1992 r. T. L. uzyskał przydział lokatorskiego prawa do lokalu mieszkalnego nr (...) położonego w A. przy ul. (...) typu M4, składającego się z 4 izb, o powierzchni użytkowej 62,74 m² i powierzchni mieszkalnej (...) m². Uprawnionymi do zamieszkania w przedmiotowym lokalu wraz z nim byli: żona Ł. L., syn M. L., ojciec M. L. i matka L. L..

(poświadczona za zgodność z oryginałem kopia przydziału – k. 6v, zaświadczenie – k. 23)

W czasie trwania małżeństwa małżonkowie nabyli meble stanowiące wyposażenie mieszkania: segment pokojowy, komplet wypoczynkowy składający się z kanapy i dwóch foteli, ławę, wersalkę, komplet składający się z szafy i dwóch komód, pralkę, lodówkę, piecyk gazowy.

(bezsporne, a ponadto przesłuchanie wnioskodawczyni – k. 147 00:15:05 w zw. z k. 54 wyjaśnień informacyjnych 00:07:15-00:35:01)

Wnioskodawczyni uzyskiwała dochody z pracy przez cały okres małżeństwa.

W okresach bez zatrudnienia wykonywała prace dorywcze, np. szyła chałupniczo.

(przesłuchanie wnioskodawczyni – k. 147 00:15:05 w zw. z k. 54 wyjaśnień informacyjnych 00:07:15-00:35:01, przesłuchanie uczestnika – k. 147 00:32:58 w zw. z k. 54 00:35:01-00:57:38 i 67 00:03:52-00:11:08 wyjaśnień informacyjnych)

Uczestnik od 1 września 1981 r. do 15 czerwca 1984 r. był uczniem (...) Szkoły Zawodowej (...) dla Pracujących przy (...)R.. Pracował zarobkowo od 16 września 1985 r. do 29 października 1987 r. w (...) w A.; następnie odbył zasadniczą służbę wojskową; od 1 listopada 1989 r. do 30 listopada 1990 r. pracował w Zakładzie (...); od 1 marca 1991 r. do 31 sierpnia 1996 r. w Farbiarni P. R. i J. M.; od 2 września 1996 r. do 1 maja 1999 r. w (...) sp. z o.o.; od 7 września 2000 r. do 30 listopada 2000 r. w (...) s.c.; od 11 marca 2002 r. do 15 grudnia 2013 r. w (...) sp. z o.o.; od 16 grudnia 2013 r. do 31 maja 2014 r. w M. M. A.. Rozwiązano z nim umowę o pracę z uwagi na redukcję etatów.

(kopie zaświadczeń, umów o pracę i świadectw pracy – k. 34-49)

Wówczas uczestnik pracował dorywczo i pobierał zasiłek dla bezrobotnych. Od dnia 11 marca 2015 r. był zarejestrowany jako bezrobotny bez prawa do zasiłku.

(przesłuchanie wnioskodawczyni – k. 147 00:15:05-00:32:58, kopia zaświadczenia – k. 50)

Uczestnik część zarobków miał przelewaną na wspólny z wnioskodawczynią rachunek bankowy, a część otrzymywał w gotówce. Pieniądze z rachunku bankowego, którym dysponowała wnioskodawczyni, przeznaczone były na opłaty. Kwota ta co do zasady wystarczała na pokrycie opłat związanych z utrzymaniem mieszkania i media.

(przesłuchanie wnioskodawczyni – k. 147 00:15:05 w zw. z k. 54 wyjaśnień informacyjnych 00:07:15-00:35:01, k. 147 00:15:05-00:32:58, przesłuchanie uczestnika – k. 147 00:32:58 w zw. z k. 67 wyjaśnień informacyjnych 00:03:52-00:11:08, 00:32:58-00:41:49, zeznania świadka M. M. – k. 67 00:52:52-01:13:48)

Początkowo wszystkie zarobki uczestnik przekazywał wnioskodawczyni, z czasem coraz rzadziej oddawał część wypłaty w gotówce, a pod koniec małżeństwa do dyspozycji wnioskodawczyni pozostawały jedynie wpłaty na konto bankowe. W ostatnim okresie, tj. przed wiosną 2014 r., kiedy uczestnik stracił pracę, były to kwoty rzędu 1.200 zł.

(przesłuchanie wnioskodawczyni – k. 147 00:15:05 w zw. z k. 54 wyjaśnień informacyjnych 00:07:15-00:35:01, k. 147 00:15:05-00:32:58, zeznania świadka M. M. – k. 67 00:52:52-01:13:48)

Od wiosny 2014 r. uczestnik zaprzestał dokładania się do wspólnego utrzymania. Strony przestały prowadzić wspólne gospodarstwo domowe.

(przesłuchanie wnioskodawczyni – k. 147 00:15:05 w zw. z k. 54 wyjaśnień informacyjnych 00:07:15-00:35:01, k. 147 00:15:05-00:32:58, przesłuchanie uczestnika – k. 147 00:32:58 w zw. z k. 54 wyjaśnień informacyjnych 00:35:01-00:57:38)

We wrześniu 2014 r. wnioskodawczyni wytoczyła przeciwko uczestnikowi sprawę o alimenty.

(przesłuchanie wnioskodawczyni – k. 147 00:15:05 w zw. z k. 54 wyjaśnień informacyjnych 00:07:15-00:35:01, k. 147 00:15:05-00:32:58)

Wnioskodawczyni zajmowała się domem i wychowaniem dzieci. Uczestnik nie wykonywał prac domowych i nie angażował się w opiekę nad dziećmi.

(przesłuchanie wnioskodawczyni – k. 147 00:15:05 w zw. z k. 54 wyjaśnień informacyjnych 00:07:15-00:35:01, zeznania świadka P. M. – k. 67 00:28:06-00:46:01, zeznania świadka M. M. – k. 67 00:52:52-01:16:51)

Od około 2000-2003 r. uczestnik nadużywał alkoholu.

(zeznania świadka P. M. – k. 67 00:28:06-00:46:01, zeznania świadka M. M. – k. 67 00:52:52-01:13:48, przesłuchanie wnioskodawczyni – k. 147 00:15:05 w zw. z k. 54 wyjaśnień informacyjnych 00:07:15-00:35:01, przesłuchanie uczestnika – k. 147 00:32:58 w zw. z k. 67 wyjaśnień informacyjnych 00:03:52-00:11:08)

Prawie codziennie kupował papierosy, wydawał również pieniądze na alkohol.

(zeznania świadka P. M. – k. 67 00:28:06-00:50:39, zeznania świadka M. M. – k. 67 01:16:51-01:20:51, przesłuchanie wnioskodawczyni – k. 147 00:15:05 w zw. z k. 54 wyjaśnień informacyjnych 00:07:15-00:35:01, przesłuchanie uczestnika – k. 147 00:32:58 w zw. z k. 54 wyjaśnień informacyjnych 00:35:01-00:57:38)

W 2008 r., kiedy Ł. M. (wówczas L.) przeszła operację i nie pracowała, wsparł ją finansowo brat, dając jej dwukrotnie po 1.000 zł. Matka także dawała jej drobne kwoty na bieżące utrzymanie. W latach 2010-2014 najstarszy syn stron – M. M. już pracował i dokładał się matce do utrzymania.

(przesłuchanie wnioskodawczyni – k. 147 00:15:05 w zw. z k. 54 wyjaśnień informacyjnych 00:07:15-00:35:01, zeznania świadka D. M. – k. 67 00:25:07-00:27:51, zeznania świadka P. M. – k. 67 00:28:06-00:46:01, zeznania świadka M. M. – k. 67 00:52:52-01:13:48)

W lutym 2016 r. wnioskodawczyni nabyła samochód osobowy marki D. (...) nr rej. (...). Pieniądze na jego zakup w kwocie 3.800 zł pożyczyla od brata D. M.. Wnioskodawczyni oddała bratu część pożyczki w łącznej wysokości 1.000 zł. Co do pozostałej części D. M. postanowił, że siostra nie musi mu jej oddawać.

(zeznania świadka D. M. – k. 67 00:17:00-00:25:07, zeznania świadka P. M. – k. 67 00:28:06-00:46:01, zeznania świadka M. M. – k. 67 00:52:52-01:13:48, przesłuchanie wnioskodawczyni – k. 147 00:15:05 w zw. z k. 54 wyjaśnień informacyjnych 00:07:15-00:35:01, kopia dowodu rejestracyjnego – k. 59-59v)

Postanowieniem z dnia 12 października 2016 r. wydanym w sprawie o sygn. akt I Ns 815/16 Sąd Rejonowy w Zgierz w trybie art. 11a ustawy z dnia 29 lipca 2005 r. o przeciwdziałaniu przemocy w rodzinie zobowiązał T. L. do opuszczenia lokalu mieszkalnego nr (...) położonego w A. przy ul. (...) wraz z jego mieniem.

(poświadczona za zgodność kopia postanowienia – k. 6)

Uczestnik wyprowadził się z mieszkania stron w październiku 2016 r.

(przesłuchanie uczestnika – k. 147 00:32:58 w zw. z k. 54 wyjaśnień informacyjnych 00:35:01-00:57:38)

Wyrokiem z dnia 9 listopada 2016 r., sygn. akt I C 948/16 Sąd Okręgowy w Łodzi rozwiązał przez rozwód z winy T. L. związek małżeński stron. Orzeczenie jest prawomocne od 9 grudnia 2016 r.

(odpis wyroku – k. 13-13v)

Z lokalem mieszkalnym nr (...) położonym w A. przy ul. (...) związany był kredyt zaciągnięty przez Spółdzielnię Mieszkaniową na budownictwo mieszkaniowe. Zgodnie z zaświadczeniami Spółdzielni, na dzień 31 stycznia 2017 r. pozostało do spłaty 48.131,57 zł z tytułu zadłużenia wobec budżetu i oprocentowania zadłużenia budżetu. Na dzień 13 grudnia 2017 r. pozostało do spłaty z tego tytułu 47.287,12 zł. Na dzień 31 grudnia 2017 r. (...) S.A, dokonał umorzenia zadłużenia z tytułu przejściowego wykupienia odsetek od kredytu na koncie przedmiotowego lokalu. Od 2018 r. na lokalu tym nie ciąży zadłużenie z tytułu kredytu mieszkaniowego.

(przesłuchanie wnioskodawczyni – k. 147 00:15:05-00:32:58, poświadczona za zgodność z oryginałem kopia zaświadczenia – k. 7-7v, kopie zaświadczeń – k. 153-154 i k. 82, zaświadczenia – k. 23, k. 24)

Wartość rynkowa prawa odrębnej własności lokalu (przy założeniu przekształcenia spółdzielczego lokatorskiego prawa do lokalu w prawo odrębnej własności) według stanu z dnia 9 grudnia 2016 r. i cen aktualnych wynosi 202.000 zł. Koszt sporządzenia aktu notarialnego i założenia księgi wieczystej – około 1.000 zł.

(pisemna opinia biegłego z zakresu szacunku nieruchomości – k. 72-101, ustna opinia uzupełniająca – k. 133 00:05:42-00:38:38)

Wartość rynkowa pojazdu D. (...) nr rej. (...) (według stanu z dnia 9 grudnia 2016 r. i cen aktualnych) wynosi 2.500 zł.

(pisemna opinia biegłego z zakresu wyceny pojazdów – k. 107-114, pisemna opinia uzupełniająca – k. 137-140)

Wyrokiem z dnia 12 kwietnia 2019 r. w sprawie V Ka 1551/18 Sąd Okręgowy w Łodzi zmienił wyrok Sądu Rejonowego z dnia 6 czerwca 2018 r. w sprawie II K 1163/16 w ten sposób, że uznał oskarżonego T. L. winnym tego, że w okresie od 2004 r. do 19 września 2016 r. w A. znęcał się fizycznie i psychicznie nad Ł. M., P. M. i R. L. w ten sposób, że, znajdując się pod wpływem alkoholu, wszczynał awantury z wymienionymi pokrzywdzonymi, ubliżał im słowami powszechnie uznanymi za obraźliwe, groził im pozbawieniem życia, w tym także przy użyciu noża, niszczył sprzęty domowe, szarpał wymienionych pokrzywdzonych za odzież i ręce, rzucał w ich kierunku przedmiotami, podduszał Ł. M., tj. popełnienia czynu z art. 207 § 1 k.k. i za to, na podstawie tego przepisu, wymierzył mu karę 1 roku pozbawienia wolności, warunkowo zawieszając wykonanie kary pozbawienia wolności na okres 3 lat próby i zobowiązując go w tym czasie do powstrzymania się od nadużywania alkoholu.

(wyrok Sądu Rejonowego – k. 200-201 załączonych akt II K 1163/16, wyrok Sądu Okręgowego – k. 249-249 załączonych akt II K 1163/16)

Ł. M. ma 54 lata, mieszka w lokalu stron z dwoma pełnoletnimi synami, z którymi pozostaje we wspólnym gospodarstwie domowym. Utrzymuje się z wynagrodzenia za pracę w wysokości najniższego krajowego. Jeden z synów dokłada się do utrzymania kwotą ok. 200 zł miesięcznie.

(przesłuchanie wnioskodawczyni – k. 147 00:15:05-00:32:58)

T. L. ma 53 lata, mieszka u kolegi na działce. Utrzymuje się z prac dorywczych, uzyskuje dochód w kwocie 600-800 zł miesięcznie. Ma zaległości alimentacyjne i toczy się przeciwko niemu egzekucja komornicza. Stara się spłacać zadłużenie po 200-300 zł miesięcznie.

(przesłuchanie uczestnika – k. 147 00:32:58-00:41:49)

Powyższy stan faktyczny Sąd ustalił na podstawie zebranych dowodów uznanych za wiarygodne. Zasadniczo stan faktyczny sprawy był bezsporny. Wynikał m.in. z dokumentów urzędowych w postaci wyroków sądowych oraz kopii dokumentów akt spółdzielczych i dokumentów od pracodawców uczestnika. Zeznania powódki i świadków były spójne, zgodne z zasadami logiki i doświadczenia życiowego, wobec czego stanowiły wiarygodny dowód w sprawie. Przy czym, wnioskodawczyni nie przedstawiła żadnego dowodu na poparcie swoich twierdzeń, jakoby uczestnik po utracie pracy w 2014 r. zaciągał bez jej wiedzy i zgody pożyczki, a także aby wnioskodawczyni spłacała zadłużenie związane z opłatami za lokal mieszkalny. Sąd oparł się również w przeważającej części na dowodzie z przesłuchania uczestnika. Sąd nie dał zaś wiary uczestnikowi co do wysokości środków wydatkowanych na używki i nieprzeznaczanych przez niego na potrzeby rodziny oraz w zakresie sposobu jego zachowania wobec członków rodziny. Również opinie biegłych były logiczne i przekonujące, a w opiniach uzupełniających biegli odnieśli się wyczerpująco do zarzutów stron i dalej nie były kwestionowane.

Sąd zważył, co następuje:

Jak stanowi art. 567 § 1 k.p.c., w postępowaniu o podział majątku wspólnego po ustaniu wspólności majątkowej między małżonkami sąd rozstrzyga także o żądaniu ustalenia nierównych udziałów małżonków w majątku wspólnym oraz o tym, jakie wydatki, nakłady i inne świadczenia z majątku wspólnego na rzecz majątku osobistego lub odwrotnie podlegają zwrotowi. Do postępowania o podział majątku wspólnego po ustaniu wspólności majątkowej między małżonkami, a zwłaszcza do odrębnego postępowania w sprawach wymienionych w paragrafie pierwszym stosuje się odpowiednio przepisy o dziale spadku (§ 3).

Stosownie do przepisu art. 684 k.p.c. w zw. z art. 567 § 3 k.p.c., skład i wartość majątku podlegającego podziałowi ustala Sąd (z urzędu). Wartość tych składników ustala się według stanu na dzień ustania wspólności majątkowej i według cen obowiązujących w chwili zamknięcia rozprawy (postanowienie Sądu Najwyższego z dnia 11 marca 2010 r., IV CSK 429/09, LEX nr 678022). Co do zasady, przedmiotem postępowania o podział jest majątek, który był objęty wspólnością majątkową i istniał w dacie jej ustania. Ruchomości i nieruchomości wchodzące w skład majątku w tej dacie muszą jednak istnieć w dacie dokonywania podziału, bowiem decydujące znaczenie dla rozstrzygnięcia mają okoliczności istniejące w dacie zamknięcia rozprawy (art. 316 k.p.c. w zw. z art. 13 § 2 k.p.c.). Zasadą jest bowiem, że podział majątku wspólnego obejmuje składniki należące do tego majątku w dacie ustania wspólności ustawowej oraz istniejące w chwili dokonywania podziału (por. postanowienie Sądu Najwyższego z dnia 27 sierpnia 1979 r., III CRN 137/79, OSN 1980/2/33).

W niniejszej sprawie bezspornym było, iż w skład majątku wspólnego Ł. M. i T. L. wchodziło spółdzielcze lokatorskie prawo do lokalu mieszkalnego o wartości 201.000 zł (202.000 zł wartości prawa własności lokalu pomniejszonego o koszty przekształcenia w wysokości 1.000 zł, o czy będzie jeszcze mowa w dalszej części uzasadnienia) i związany z nim wkład mieszkaniowy. Przydział lokatorskiego prawa do lokalu nastąpił bowiem w czasie trwania wspólności majątkowej małżeńskiej wnioskodawczyni i uczestnika (zob. art. 215 § 1 i § 4 ustawy z dnia 16 września 1982 r. Prawo spółdzielcze – Dz. U. 1982/30/210). Strony zgodnie wniosły o przyznanie przedmiotowego składnika majątkowego wnioskodawczyni, do którego to wniosku Sąd się przychylił, zwłaszcza, że uczestnik nie korzysta z niego od ponad 3 lat, a wnioskodawczyni wraz z dwoma synami zaspokaja tam swoje potrzeby mieszkaniowe.

Bezspornym było również, że w skład majątku wspólnego wchodziły ruchomości stanowiące wyposażenie mieszkania. Strony podzieliły się przedmiotowymi ruchomościami we własnym zakresie, przyjmując, iż wartość ruchomości, które przypadły na rzecz każdej z nich jest taka sama, tj. bez potrzeby rozliczeń z tym zakresie, co Sąd uwzględnił w podziale.

Sąd ustalił, iż w skład majątku wspólnego wchodził także samochód marki D. (...) o nr rej. (...). Wnioskodawczyni nabyła bowiem to auto w czasie trwania związku małżeńskiego stron, a zatem do wspólności ustawowej stosownie do art. 31 § 1 k.r.o. Faktu tego nie zmienia okoliczność, iż nastąpiło to w okresie, gdy strony nie prowadziły już wspólnie gospodarstwa domowego, a pieniądze na zakup w kwocie 3.800 zł wnioskodawczyni pożyczycyła od brata D. M., zwłaszcza że z zebranego w sprawie materiału dowodowego nie wynika, czy spłaty części tej pożyczki, w kwocie nie umorzonych przez pożyczkodawcę, dokonała jeszcze w trakcie trwania związku małżeńskiego z uczestnikiem, a zatem ze środków pochodzących z majątku wspólnego, czy po rozwodzie z majątku osobistego, a nawet gdyby, to mogłaby żądać jedynie rozliczenia nakładu z tego tytułu, czego nie uczyniła. Oceny tej nie zmienia także okoliczność, iż w dowodzie rejestracyjnym jako współwłaściciel tego pojazdu wpisany jest jeden z synów stron, gdyż brak jest jakiegokolwiek dowodu, aby na jego zakup lub choćby zwrot części pożyczki przeznaczył własne środki.

Wnioskodawczyni wystąpiła o ustalenie nierównych udziałów w majątku wspólnym jej i jej byłego męża w proporcji odpowiednio 90 % i 10 %. Podniosła, iż uczestnik w przeważającym okresie trwania małżeństwa nie posiadał stałej pracy, trwonil pieniądze na alkohol i wielokrotnie dopuszczał się przemocy fizycznej i psychicznej względem członków rodziny. Dodała także, iż nie angażował się w obowiązki domowe i opiekę nad ich trzema synami.

Stosownie do art. 43 § k.r.o., oboje małżonkowie mają równe udziały w majątku wspólnym. Jednakże z ważnych powodów każdy z małżonków może żądać, ażeby ustalenie udziałów w majątku wspólnym nastąpiło z uwzględnieniem stopnia, w którym każdy z nich przyczynił się do powstania tego majątku. Przy ocenie, w jakim stopniu każdy z małżonków przyczynił się do powstania majątku wspólnego, uwzględnia się także nakład osobistej pracy przy wychowaniu dzieci i we wspólnym gospodarstwie domowym.

Zasadą wprowadzoną przez ustawodawcę w art. 43 § 1 k.r.o. jest, iż małżonkowie mają równe udziały w majątku wspólnym. Od zasady tej dopuszcza się wyjątek w przypadku łącznego wystąpienia przesłanek wymienionych w § 2 art. 43 k.r.o., to jest w razie przyczynienia się małżonków do powstania majątku wspólnego w różnym stopniu, czyli gdy przemawiają za tym powody o charakterze materialnym oraz istnienia ważnych powodów, czyli powodów natury etycznej sprawiających, że w danych okolicznościach równość udziałów małżonków w majątku wspólnym wyraźnie kolidowałaby z zasadami współżycia społecznego. Przy czym, obie przesłanki muszą być spełnione łącznie i pozostawać w określonej relacji. Z jednej strony żadne „ważne powody” nie uzasadniają same przez się ustalenia nierównych udziałów, jeżeli stopień przyczynienia się małżonków do powstania majątku wspólnego jest równy, z drugiej – różny stopień przyczynienia się małżonków

do powstania tego majątku bierze się pod uwagę dopiero wtedy, gdy za ustaleniem nierównych udziałów przemawiają „ważne powody” (tak Sąd Najwyższy w uzasadnieniu postanowienia z dnia 27 czerwca 2003 r., IV CKN 278/01, OSNC 2004/9/146). Przy czym, artykuł 43 § 2 k.r.o. może mieć zastosowanie nie w każdym wypadku faktycznej nierówności przyczynienia się każdego z małżonków do powstania majątku wspólnego, lecz tylko w tych wypadkach, gdy małżonek, przeciwko któremu skierowane jest żądanie ustalenia nierównego udziału, w sposób rażący lub uporczywy nie przyczynia się do powstania dorobku stosownie do posiadanych sił i możliwości zarobkowych (tak Sąd Najwyższy w uzasadnieniu postanowienia z dnia 26 listopada 1973 r., III CRN 227/73, OSNC 1974/11/189). Jak wynika z postanowienia Sądu Najwyższego z dnia 5 października 1974 r., III CRN 190/74,

LEX nr 7598, przy ocenie istnienia „ważnych powodów” w rozumieniu art. 43 k.r.o. należy mieć na uwadze całokształt postępowania małżonków w czasie trwania wspólności majątkowej w zakresie wykonywania ciężących na nich obowiązków względem rodziny, którą przez swój związek założyli. Z uzasadnienia postanowienia Sądu Najwyższego z dnia 21 listopada 2002 r. wydanego w sprawie o sygn. akt III CKN 1018/00, LEX nr 77054 wynika, iż o stopniu przyczynienia się małżonków do powstania majątku wspólnego nie decyduje przy tym wyłącznie wysokość zarobków lub innych dochodów osiąganych przez małżonków, wykorzystanych na zaspokojenie potrzeb rodziny. Dla jego określenia istotne jest natomiast to, czy małżonkowie racjonalnie gospodarują posiadanymi zasobami, w szczególności, czy ich nie trwonią. Przy ocenie, w jakim stopniu każdy z małżonków przyczynił się do powstania majątku wspólnego, uwzględnia się także nakład osobistej pracy przy wychowaniu dzieci i we wspólnym gospodarstwie domowym (art. 43 § 3 k.r.o.). Nadto ciężar dowodu wykazania powyższych przesłanek spoczywa na uczestniku postępowania, który zgłosił wniosek o ustalenie nierównych udziałów (art. 6 k.c.) (postanowienie Sądu Najwyższego z dnia 2 października 1997 r., II CKN 348/97, LEX nr 479357).

Jak wynika z ustalonego w niniejszej sprawie stanu faktycznego, uczestnik prawie przez cały czas trwającego 28,5 lat małżeństwa pracował. Przy czym, brak jest dowodu, aby kiedykolwiek został zwolniony z pracy dyscyplinarnie, zwłaszcza z powodu nadużywania alkoholu. Dłuższe okresy, kiedy nie był oficjalnie zatrudniony trwały od maja 1999 r. do września 2000 r., później od grudnia 2000 r. do marca 2002 r., a następnie od maja 2014 r. do chwili rozwodu. Sama wnioskodawczyni przyznała, iż były momenty, kiedy uczestnik nie miał pracy, ale nie były to długie okresy, i nawet wówczas pracował dorywczo. Początkowo całą pensję uczestnik przekazywał wnioskodawczyni, a z czasem składnik, jaki otrzymywał

w gotówce, zaczął w części, a na koniec w całości, zostawiać dla siebie. Pieniądze pozostawiane do dyspozycji wnioskodawczyni na rachunku bankowym wystarczały na opłaty związane z utrzymaniem mieszkania, a w końcowym okresie wspólnego pożycia małżonków była to kwota rzędu 1.200 zł. Dopiero na wiosnę 2014 r., a zatem po 26 latach od zawarcia związku małżeńskiego z wnioskodawczynią, uczestnik stracił pracę (z uwagi na redukcję etatów) i zaprzestał dokładania się do wspólnego życia. Wówczas małżonkowie zaprzestali prowadzenia wspólnego gospodarstwa domowego, a we wrześniu 2014 r. wnioskodawczyni założyła przeciwko uczestnikowi sprawę o alimenty. W listopadzie 2016 r. orzeczony został rozwód stron. Nie można wobec tego uznać, aby uczestnik w rażącym stopniu nie przyczyniał się do powstania wspólnego dorobku. Sąd wziął jednakże pod uwagę, iż uczestnik w czasie małżeństwa nadużywał alkoholu i było tak przez około połowę trwania związku małżeńskiego z wnioskodawczynią. Niewątpliwie zatem uczestnik przeznaczal przez kilkanaście lat określone kwoty na jego nabycie (a także na papierosy), trwoniąc w tym zakresie wspólny majątek. Uczestnik nie pomagał nadto w pracach domowych, a ciężar wychowania dzieci spadł na wnioskodawczynię. Co do zasady, nie uzależnia się ustalenia nierównych udziałów od winy małżonka przy

orzeczeniu rozwodu, jednakże w niniejszej sprawie w celu ustalenia, czy względy etyczne przemawiają za ustaleniem nierównych udziałów, Sąd odwołał się do faktu, iż uczestnik postępowania znęcał się fizycznie i psychicznie nad żoną i dziećmi, za co został skazany prawomocnym wyrokiem karnym oraz nałogowo spożywał alkohol.

Sąd ustalił zatem nierówne udziały w majątku wspólnym w proporcji 6/10 dla wnioskodawczyni i 4/10 dla uczestnika, oddalając wniosek w pozostałym zakresie. Sąd uznał bowiem za nieuzasadnione w powyższym stanie faktycznym ustalenie tak dużej dysproporcji w udziałach byłych małżonków w ich majątku wspólnym, o jaką wносиła wnioskodawczyni.

Uczestnik wniósł o rozliczenie nakładu z jego majątku osobistego na majątek wspólny w postaci wkładu mieszkaniowego darowanego mu przez ojca.

W doktrynie i w orzecznictwie nie budzi wątpliwości, że sąd orzeka o zwrocie wydatków i nakładów z majątku osobistego na majątek wspólny tylko na wniosek (zob. np. postanowienie Sądu Najwyższego z dnia 16 października 1997 r., II CKN 395/97, LEX nr 50532), a domagający się ich zwrotu zobowiązany jest dokładnie określić te żądania, zgodnie z art. 187 § 1 pkt 1 w zw. z art. 13 § 2 k.p.c. (postanowienie Sądu Najwyższego z dnia 4 kwietnia 2012 r., I CSK 323/11, LEX nr 1164719).

W niniejszej sprawie w dniu 24 kwietnia 1992 r. ojciec uczestnika A. L. darował synowi pieniężny wkład mieszkaniowy wpłacony do Spółdzielni Mieszkaniowej w A. wymagany do otrzymania przydziału mieszkania położonego w A. przy ul. (...) w wysokości 10 % wartości lokalu. Przy czym, wysokość ta była pomiędzy stronami bezsporna. Darowizna ta została uczyniona jedynie na rzecz uczestnika, co wynika wprost z treści umowy, a zatem - stosownie do art. 33 pkt 2 k.r.o. - do jego majątku osobistego. Sąd ustalił wartość lokalu w oparciu o opinię biegłego na 201.000 zł.

Zgodnie z art. 11 ust. 2¹. ustawy z dnia 15 grudnia 2000 r. o spółdzielniach mieszkaniowych (t.j. Dz. U. z 2018 r., poz. 845), w wypadku wygaśnięcia spółdzielczego lokatorskiego prawa do lokalu mieszkalnego spółdzielnia wypłaca osobie uprawnionej wartość rynkową tego lokalu. Przysługująca osobie uprawnionej wartość rynkowa nie może być wyższa od kwoty, jaką spółdzielnia uzyska od osoby obejmującej lokal w wyniku przetargu przeprowadzonego przez spółdzielnię zgodnie z postanowieniami statutu.

Zgodnie z art. 12 ust. 1 pkt 1 w/w ustawy, na pisemne żądanie członka, któremu przysługuje spółdzielcze lokatorskie prawo do lokalu mieszkalnego, spółdzielnia jest obowiązana zawrzeć z tym członkiem umowę przeniesienia własności lokalu po dokonaniu przez niego spłaty przypadającej na ten lokal części zobowiązań spółdzielni związanych z budową, o których mowa w art. 10 ust. 1 pkt 1, w tym w szczególności odpowiedniej części zadłużenia kredytowego spółdzielni wraz z odsetkami, a jeżeli spółdzielnia skorzystała z pomocy uzyskanej ze środków publicznych lub z innych środków - spłaty przypadającej na ten lokal części umorzenia kredytu w kwocie podlegającej odprowadzeniu przez spółdzielnię do budżetu państwa. Wynagrodzenie notariusza za ogół czynności notarialnych dokonanych przy zawieraniu umowy, o której mowa w ust. 1, oraz koszty sądowe w postępowaniu wieczystoksięgowym obciążają członka spółdzielni, na rzecz którego spółdzielnia dokonuje przeniesienia własności lokalu (ust. 4).

Biorąc pod uwagę powyższe przepisy, należało uwzględnić przy podziale wartość rynkową lokalu przy uwzględnieniu kosztów notarialnych i postępowania wieczystoksięgowego związanych z przekształceniem lokalu. Nie było już potrzeby uwzględniania zobowiązań spółdzielni związanych z jego budową, gdyż na datę orzekania pozostałe zadłużenie zostało umorzone. Biegły wskazał, iż wartość rynkowa prawa odrębnej własności lokalu (przy założeniu przekształcenia spółdzielczego lokatorskiego prawa

do lokalu w prawo odrębnej własności) według stanu z dnia 9 grudnia 2016 r. wynosi 202.000 zł. Kwotę tę należało pomniejszyć o szacunkowy koszt sporządzenia aktu notarialnego i założenia księgi wieczystej przy przekształceniu spółdzielczego lokatorskiego prawa do lokalu w prawo odrębnej własności, tj. o 1.000 zł. Wartość przedmiotowego spółdzielczego lokatorskiego prawa do lokalu wynosi więc 201.000 zł.

Przy czym, wartość nakładu z majątku odrębnego jednego z małżonków na ich majątek wspólny, polegającego na wpłacie dokonanej przez tego małżonka na wkład mieszkaniowy związany ze spółdzielczym prawem do lokalu, odpowiada w chwili podziału tego majątku takiej części wartości spółdzielczego prawa do lokalu, jaką część stanowiła ta wpłata w stosunku do całego wkładu mieszkaniowego, od zgromadzenia którego uzależniony był przydział mieszkania. Skoro uczestnik otrzymał od ojca cały wkład mieszkaniowy stanowiący 10 % ówczesnej wartości lokalu, to Sąd ustalił wartość nakładu z majątku osobistego uczestnika na majątek wspólny na kwotę 20.100 zł (201.000 zł x 10 %).

Ustalając wartość udziałów przysługujących uczestnikom oraz wysokość spłaty na rzecz uczestnika z uwzględnieniem powyższego nakładu Sąd ustalił najpierw wartość udziałów stron w prawie do lokalu mieszkalnego, przyjmując, iż substrat majątku netto w zakresie prawa do lokalu wynosi 180.900 zł. Wartość lokalu należało bowiem pomniejszyć o 20.100 zł nakładu dokonanego przez uczestnika tytułem wkładu mieszkaniowego (201.000 zł – 20.100 zł = 180.900 zł). Odnosząc to do wysokości udziałów w majątku wspólnym Sąd ustalił, iż wartość udziału wnioskodawczynie wynosi 108.540 zł (180.900 zł x 6/10 = 108.540 zł), a udział uczestnika 72.360 zł (180.900 zł x 4/10 = 72.360 zł). Następnie należało tę kwotę powiększyć o wskazaną wartość nakładu uczestnika na majątek wspólny w postaci tego składnika, otrzymując sumę 92.460 zł (72.360 zł + (zob. uzas. wyroku Sądu Najwyższego z dnia 15 lutego 2012 r. I CNP 25/11, LEX nr 1131108; uzas. wyroku Sądu Najwyższego z dnia 28 czerwca 2017 r. IV CNP 62/16, LEX nr 2348537)).

Co do samochodu D. (...) należało przyznać go na własność wnioskodawczynie, gdyż z niego korzystała i znajduje się on w jej posiadaniu. Wartość samochodu została ustalona na 2.500 zł. Wartość udziału wnioskodawczynie w pojeździe wynosi zatem 1.500 zł (2.500 zł x 6/10 = 1.500 zł), a uczestnika 1.000 zł (2.500 x 4/10 = 1.000 zł).

Co do pozostałych ruchomości uczestnicy postępowania podzielili się dobrowolnie bez obowiązku dodatkowego rozliczenia finansowego.

Na rzecz uczestnika należało zatem zasądzić spłatę w kwocie 93.460 zł (92.460 zł + 1.000 zł = 93.460 zł).

Sąd oddalił wniosek o rozłożenie przedmiotowej spłaty na raty stosownie do art. 212 § 3 k.c. Uczestnik nie ma żadnego innego lokum, w związku z czym spłata ma mu posłużyć na ściśle określony cel, jakim jest ułożenie sobie życia na nowo. Z jego punktu widzenia niewątpliwie pożądana jest jak najszybsza spłata, natomiast rozłożenie zasądzonego świadczenia na raty, w kształcie zaproponowanym przez wnioskodawczynię tj. w kwotach po 500 zł miesięcznie skutkowałoby spłatą w ciągu ponad 15 lat, a zatem nie tylko byłoby sprzeczne z art. 212 § 3 zd. 2 k.c., ale także narażałoby uczestnika na niemożność zaspokojenia podstawowych potrzeb o charakterze socjalno – bytowym. Sąd wziął również pod uwagę, iż wnioskodawczynie nie dysponuje kwotą 93.460 zł, wobec czego odroczył spłatę o 6 miesięcy od uprawomocnienia się orzeczenia, umożliwiając tym samym wnioskodawczynie zgromadzenie tych środków. Choć wnioskodawczynie uzyskuje dochody w wysokości najniższej krajowej, to są to stałe dochody umożliwiające jej na przykład zadłużenie się w instytucji kredytowej, a okres 6 miesięcy jest, w ocenie Sądu, wystarczający do załatwienia formalności z tym związanych. Przyznana wnioskodawczynie nieruchomości może przy tym służyć, po przekształceniu prawa lokatorskiego we własność,

za zabezpieczenie spłaty ewentualnego kredytu. Poza tym wnioskodawczyni może również liczyć na wsparcie swoich synów. Należy również pamiętać, iż wnioskodawczyni, inicjując niniejsze postępowanie, powinna była liczyć się z obowiązkiem ewentualnych rozliczeń finansowych z uczestnikiem.

Sąd zastrzegł przy tym odsetki ustawowe za opóźnienie w razie uchybienia terminowi płatności należnej uczestnikowi spłaty stosownie do art. 481 k.c. w zw. z art. 212 § 3 k.c.

Sąd przyznał pełnomocnikom z urzędu uczestników wynagrodzenie w kwotach po 4.428 zł, w tym należny podatek od towarów i usług, za pomoc prawną świadczoną z urzędu (§ 10 pkt 6 w zw. z § 8 pkt 6 i § 4 ust. 3 rozporządzenia Ministra Sprawiedliwości z dnia 3 października 2016 r. w sprawie ponoszenia przez Skarb Państwa kosztów nieopłaconej pomocy prawnej udzielonej przez adwokata z urzędu; Dz. U. z 2019 r., poz. 18).

Na podstawie art. 102 k.p.c. w zw. z art. 113 ust. 1 u.k.s.c. Sąd postanowił nie obciążać uczestników nieuiszczonymi kosztami sądowymi.

O pozostałych kosztach postępowania Sąd orzekł na podstawie art. 520 § 1 k.p.c., zgodnie z którym każdy uczestnik ponosi koszty postępowania związane ze swym udziałem w sprawie. W niniejszym postępowaniu nie zachodzą bowiem podstawy do odstąpienia

od zasady wyrażonej w powołanym przepisie. Jak wskazał Sąd Najwyższy w postanowieniu z dnia 6 czerwca 2012 r., IV CZ 13/12, LEX nr 1232808, w sprawach o podział majątku wspólnego sprzeczność interesów, o której mowa w art. 520 § 2 i 3 k.p.c., nie występuje nawet wówczas, gdy uczestnicy postępowania wskazują różne sposoby podziału tego majątku i zgłaszają w tym zakresie odmienne wnioski. Osoby uprawnione mogą dążyć do zniesienia wspólności w taki sposób, jaki jest ich zdaniem najkorzystniejszy i nie ma to znaczenia dla oceny, że ich interesy są wspólne i niesprzeczne (por. postanowienie Sądu Najwyższego z dnia 19 listopada 2010 r., III CZ 46/10, LEX nr 688497).